

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wstępne założenia modelu kooperacyjnego zarządzania usługami społecznymi na obszarze rewitalizacji Miasta Hajnówka

Białystok, czerwiec 2019

Spis treści

Wstęp	4
ZAŁOŻENIA PROJEKTOWE.....	5
Partner ponadnarodowy	6
Miasto Hajnówka.....	7
Rewitalizacja	8
Cel główny projektu.....	11
Trwałość i wpływ rezultatów projektu	12
Grupa Inicjatywna i jej rola.....	13
KONSORCJUM PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ	15
Podmiot ekonomii społecznej – zagadnienia definicyjne	15
Konsorcja PES - podstawowe założenia prawne	15
MODEL ZLECANIA USŁUG KONSORCJOM PES	18
Analiza prawna	18
Przygotowanie do zlecenia zadań konsorcjum PES.....	18
Animowanie konsorcjów	19
Procedura zlecenia pakietu usług.....	20
Rekomendacje do fazy testowania.....	25
MODEL ZARZĄDZANIA KONSORCJUM PES.....	26
Zarządzanie konsorcjum.....	26
Praktyczne wskazówki	26
Rozwiązywanie konfliktów	27
Rekomendacje do fazy testowania.....	28
MODEL USŁUG SPOŁECZNYCH ŚWIADCZONYCH PRZEZ KONSORCJUM Podmiotów Ekonomii Społecznej.....	29
Priorytetowe zadania publiczne	30
Standard działań w sferze i na obszarze rewitalizacji	31
Standard COP	32
Standard świetlicy środowiskowej	35
Rekomendacje do fazy testowania:	37
Załączniki	37

Wstęp

Opracowane wstępne założenia innowacyjnego modelu kooperacyjnego zarządzania usługami społecznymi w obszarze rewitalizacji Miasta Hajnówka powstały w wyniku inspiracji rozwiązaniami włoskimi stosowanymi przez spółdzielnię socjalną LaPolveriera w Reggio Emilia oraz po analizie dokumentów i rozwiązań stosowanych w Hajnówce, a także analizie „dobrych praktyk” zlecenia zadań publicznych stosowanych w Polsce.

Opracowane wstępne założenia modelu składają się z trzech komponentów:

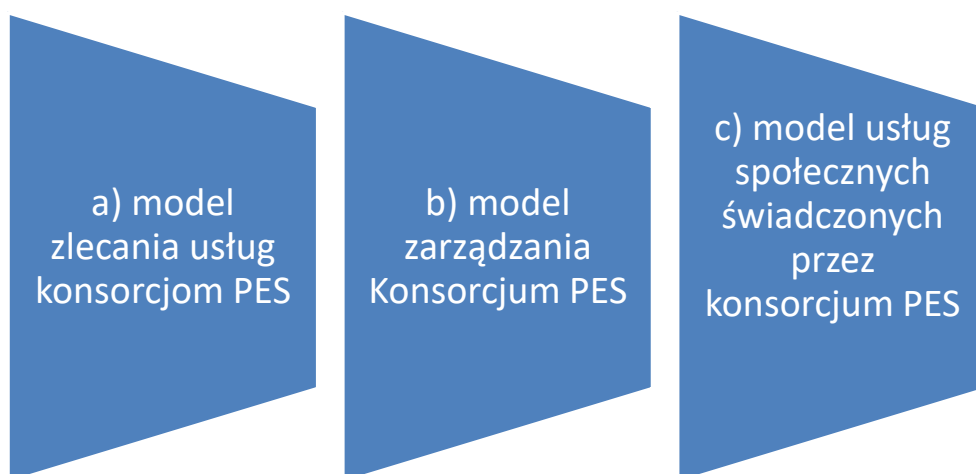
- a) Model zlecenia usług konsorcjom PES
- b) Model zarządzania konsorcjum PES
- c) Model usług społecznych świadczonych przez konsorcjum PES

Każdy z komponentów zawiera także rekomendacje w formie pytań, które będą analizowane, badane i wdrażane w kolejnej fazie wdrażania projektu – fazie testowania.

Elementem opracowania jest także wypracowana procedura zlecenia pakietu usług oraz standard usługi świetlicy podwórkowej, Centrum Organizacji Pozarządowych oraz działań w obszarze rewitalizacji.

ZAŁOŻENIA PROJEKTOWE

Celem projektu jest rozwój funkcji społeczno-gospodarczych Miasta Hajnówka poprzez wdrożenie innowacyjnego modelu kooperacyjnego zarządzania usługami społecznymi w obszarze rewitalizacji Miasta Hajnówka we współpracy z partnerem włoskim z Reggio Emilia. Projekt jest realizowany w partnerstwie organizacji pozarządowej oraz Miasta Hajnówka przy współudziale partnera ponadnarodowego La Polveriera. Rozwiązanie wypracowywane w ramach projektu przez międzysektorową Grupę Inicjatywną będzie wdrażane przy szerokiej współpracy partnerów lokalnych. Wypracowywane wspólnie z partnerem ponadnarodowym innowacyjne rozwiązanie będzie składać się z trzech komponentów:

W szczególności realizatorom projektu zależy na wypracowaniu rozwiązań, które:

- pozwolą na wypracowanie trwałych rozwiązań dotychczas nie wprowadzanych na terenie miasta Hajnówka;
- oprą się na systemowym animowaniu, inkubowaniu i wspieraniu podmiotów sektora ekonomii społecznej;
- będą bazowały na trwałej systematycznej współpracy sektora publicznego, społecznego, gospodarczego i naukowego;
- będą dążyły do realizacji usług publicznych dostosowanych do potrzeb społeczności lokalnej w zrewitalizowanym budynku;
- uwzględnią lokalny potencjał oraz zasoby (plebiscyt/konkurs na lokalny motyw wykorzystywany w projekcie, wypracowanie społecznej koncepcji miejsca i otoczenia świadczenia usług społecznych, wykorzystanie na wzór La Polverieri rewitalizacji w skali mikro i makro, np. na poziomie mikro to techniki upcyclingu stosowane w pracy z grupami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Nowością jest - na wzór praktyki z Reggio Emilia - zaangażowanie merytoryczne przy realizacji usług społecznych środowiska naukowego - Wydziału Wzornictwa Przemysłowego Politechniki Białostockiej.

Partner ponadnarodowy

Partner ponadnarodowy, La Polveriera, powstała z inicjatywy Miasta Reggio Emilia i podmiotów Ekonomii Społecznej w celu zagospodarowanie rewitalizowanych obiektów powojkowych w mieście. Powstałe konsorcjum wspólnie ze społecznością lokalną opracowało społeczną koncepcję zagospodarowania budynków i przestrzeni oraz podjęło się prowadzenie kompleksowych, wielobranżowych usług społecznych, zgodnie z diagnozą. Siłą tego rozwiązania jest połączenie wielu usług w jeden pakiet oraz powstanie konsorcjum podmiotów ES, które pozwala połączyć siły, włączyć nawet małe ngo i spółdzielnie socjalne do realizacji zadania oraz współpraca ze środowiskiem naukowym. La Polveriera wypracowała też model zarządzania Konsorcjum - ma radę zarządczą i część administracyjną, dzięki czemu może wspierać swoich członków w przyjmowaniu i realizacji innych zadań zleconych, tym samym małe PES są wspomagane przez duże. Model zarządzania konsorcjum społecznym będzie adaptowany na potrzeby naszego rozwiązania.

Konsorcjum Oscar Romero (C.O.R.) zostało utworzone w 1990 roku. Obecnie liczy 14 spółdzielni socjalnych (część typu A – świadczących usługi społeczne: usługi dla osób starszych, niepełnosprawnych, uchodźców i innych, część typu B – zatrudniająca osoby zagrożone wykluczeniem społecznym: zbiórka/segregacja odpadów, oczyszczanie miasta, hale okołomontażowe w dzielnicy Mancascale, kilka z nich – typu A i B), składa się z 5 członków.

Konsorcjum reprezentuje interesy małych spółdzielni, bierze udział w przetargach, przyjmuje zlecenia, świadczy usługi w zarządzaniu zasobami ludzkimi (co może mieć znaczenie w przypadku wymogu prawnego, jakie mają włoskie firmy – na każde 15 pracowników należy zatrudnić 1 osobę z niepełnosprawnością: firma może to wziąć na własne barki, zapłacić karę lub zlecić to np. konsorcjum spółdzielni socjalnych, w zamian pokrywając tylko koszty jej wynagrodzenia). Na koniec 2016 w podmiotach skupionych w Konsorcjum zatrudnionych było ponad 1000 osób; największa ze spółdzielni socjalnych – Cooperativa Sociale L’Ovile: 286 osób, w tym 130 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obrót Konsorcjum za 2015 wynosił 42 mln euro.

Decyzja o połączeniu się pojedynczych podmiotów/spółdzielni socjalnych w strukturę konsorcjum, pod wspólną marką, miała na celu przede wszystkim uproszczenie relacji z samorządem, który mógł współpracować tylko z jednym podmiotem, a także miała ułatwić współpracę z firmami prywatnymi.

Wiodącym projektem Konsorcjum w ostatnim czasie jest „La Polveriera” – zrewitalizowana baza wojskowa, w ramach partnerstwa publiczno - prywatnego od 2013 (do dyspozycji Konsorcjum są 2 budynki, w których prowadzone są działalności poszczególnych spółdzielni: działania dla osób z niepełnosprawnością w formie warsztatów terapii zajęciowej, opieka nad osobami z niepełnosprawnością w formie opieki całodobowej lub tzw. wytchnieniowej, restauracja, warsztat krawiecki dla emigrantek głównie z Nigerii itd.). Budynki te cechuje surowa, funkcjonalna estetyka, otwarta przestrzeń, która w sposób fantastyczny umożliwia przenikanie się osób z dysfunkcjami i osób zdrowych.

Członkowie Konsorcjum spotykają się co tydzień i uzgadniają działania. C.O.R. przyjmuje zlecenia, startuje w przetargach, w zamian – zatrzymuje 1,5% z danego zlecenia. Jedno z najbardziej dochodowych usług w ramach Coop. L’Ovile dotyczy usługi o nazwie „ambientate” – dbanie o czystość w powiecie Reggio Emilia, i jest to zlecenie w ramach podwykonawstwa prywatnej spółki IREN, z którą z kolei umowę zawarł samorząd.

Wybór partnera ponadnarodowego nie jest przypadkowy - jak wiele włoskich miast Reggio Emilia również utraciło swoje funkcje społeczno - gospodarcze. La Polveriera jest doskonałym przykładem zwiększania aktywności społecznej, potencjału gospodarczego podmiotów ekonomii społecznej budowanego na bazie rewitalizowanych obiektów oraz rozwoju obszaru zdegradowanego i całego miasta.

Miasto Hajnówka

Miasto Hajnówka (ponad 21 000 mieszkańców), które traci swoją funkcję społeczno - gospodarczą, posiada nieużytkowane lub słabo użytkowane obiekty pofabryczne, podworcowe itp. oraz charakteryzuje się niezbyt wielką aktywnością organizacji pozarządowych, nie ma też żadnego przedsiębiorstwa społecznego (np. spółdzielni socjalnej, CISu, ZAZu). Korzystanie z typowych rozwiązań krajowych dotychczas nie pozwoliło na efektywne, wspólne rozwiązywanie problemów społecznych. Szansą na zmianę myślenia o rozwoju Hajnówki jest, przyjęty uchwałą Rady Miasta 16 sierpnia 2017 roku Lokalny Program Rewitalizacji (LPR). Cel główny projektu ściśle wiąże się z celami LPR, natomiast jego osiągnięcie możliwe jest wyłącznie w wyniku nawiązanej współpracy ponadnarodowej i niemożliwe do osiągnięcia bez tej współpracy.

Hajnówka określana jest jako miasto kryzysowe, ponieważ znajduje się w czołówce miast średniej wielkości, które w bardzo wysokim stopniu utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze i znajdują się w bardzo niekorzystnej sytuacji. Wg analizy Departamentu Strategii Rozwoju Ministerstwa Rozwoju z 21.10.2016r. Hajnówka jest na II miejscu w Polsce pod względem nasilenia problemów społeczno-gospodarczych (82 punkty), notując jednocześnie niekorzystne zmiany we wszystkich 7 z analizowanych wskaźników (związanych m.in. z liczbą urodzeń, bezrobociem, ilością zarejestrowanych podmiotów gospodarczych). W 2017r. na jej terenie został opracowany i przyjęty Lokalny Program Rewitalizacji (LPR). Diagnoza w nim zawarta ukazuje wiele problemów społecznych. Są to przede wszystkim: ubóstwo, kryzysy w rodzinach, bezrobocie, zły stan zdrowia, alkoholizm a także niski poziom edukacji i kapitału społecznego. W zasobach miasta są opuszczone budynki (dworzec PKP, budynki po fabryce Forte, budynek po szkole drzewnej). W przeszłości miasto żyło z produkcji i obróbki drewna, a wzornictwo przemysłowe, produkcja mebli i galanterii drewnianej jest zapomnianym potencjałem lokalnej społeczności.

Z uwagi na istotność problemów, z jakimi boryka się miasto, niezbędne jest stworzenie i wdrożenie nowych rozwiązań, które rozwinęłyby potencjał Urzędu i jego jednostek, w zakresie właściwej realizacji usług społecznych, komunikacji pomiędzy pracownikami Urzędu, jak i podległych im jednostek, a także właściwej współpracy z podmiotami ES w mieście. Realizacja usług pozostawia wiele do życzenia, z uwagi na brak integracji procedur dla realizacji różnych polityk społecznych, wspólnego modelu ich realizacji przez grupy partnerów społecznych. Mimo dużego zaangażowania pracowników wydziałów, każdy wydział/ referat zleca zadania odrębnie, stosując różne kryteria, nie współpracując ze sobą w tym zakresie. Brak jest mechanizmów aktywizowania i angażowania do realizacji zadań publicznych podmiotów ES. Przy tym na terenie Hajnówki działa jedynie aktywnie ok. 25 organizacji (ze 150 zarejestrowanych na terenie pow. hajnowskiego). W przeważającej mierze prowadzą działania akcyjne, na niewielką skalę. W większości są to małe organizacje, które nie zatrudniają stałych pracowników i nie mają stabilnych źródeł finansowania. W swoich działaniach nie podejmują współpracy, co dodatkowo osłabia ich potencjał. Nie są w stanie być silnym partnerem (szczególnie indywidualnie) w aktywnym przeciwdziałaniu dewaluacji funkcji społ.-gosp. miasta.

Diagnoza z LPR wskazuje również na niski poziom aktywności społecznej mieszkańców, brak ich zaangażowania, marazm, apatię i brak nadziei na zmianę. Na terenie Hajnówki nie działa żaden podmiot wspierających PES i animujący powstawanie nowych.

Niezbędną do testowania i wdrożenia modelu do praktyki jest grupa osób pochodzących ze środowisk defaworyzowanych (osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, znajdujące się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, zamieszkujące obszar objęty rewitalizacją). Będą to grupy wyróżnione na etapie diagnozy przeprowadzanej na potrzeby LPR:

- dzieci i młodzież z rodzin przeżywających trudności, zagrożone wykluczeniem społecznym. Jednym z istotniejszych problemów obszaru rewitalizacji są niskie kompetencje osób młodych, problemy z edukacją (niskie wyniki w nauce, wysoki wskaźnik drugoroczności). Młodzi do 30 roku życia stanowią też liczną grupę bezrobotnych prawie 25% ogółu;

- osoby starsze, których sytuacja jest wyjątkowo trudna ze względu na zły stan zdrowia, ubóstwo, brak stałej oferty edukacyjnej adresowanej do tej grupy wiekowej, izolację i samotność. Powoduje to pogłębiającą się marginalizację osób starszych;

- osoby bezdomne w mieście jest to grupa 18 osób, dla których nie ma adresowanej żadnej specjalnej oferty wsparcia. Są to mężczyźni, przede wszystkim po 50 r.ż., pozostający bez schronienia i stałych środków do życia oraz złym stanie zdrowia.

Rewitalizacja

Wypracowany model ma być wdrażany na obszarze rewitalizacji. Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Obszar rewitalizacji na terenie miasta Hajnówka objął w głównej mierze tereny położone we wschodniej części miasta. Jedynym wyjątkiem od tej reguły były niewielka jednostka Międzytory oraz obszar pokolejowy.

Interesariuszami procesu rewitalizacji są w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wierzchości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- podmioty, inne niż wymienione, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Podsumowując wyniki analiz i diagnoz na obszarze rewitalizacji odnoszące się do sfery społecznej można wyciągnąć następujące kluczowe wnioski:

- Obszar rewitalizacji dotknięty jest znaczną skalą bezrobocia oraz ubóstwa, które są ze sobą powiązane. Na obszarze rewitalizacji widoczne są również zjawiska przemocy w rodzinie, alkoholizmu oraz przestępczości. Przyczyny kumulacji tych zjawisk na obszarze rewitalizacji związane są z dominującą funkcją mieszkaniową, w której duży odsetek stanowi zabudowa komunalna i społeczna o niskim standardzie technicznym. Przyczyną pogłębiania się koncentracji ww. zjawisk społecznych są negatywne zmiany demograficzne, w tym znaczny ubytek mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przyczyną bezrobocia nie jest tylko brak miejsc pracy, lecz przede wszystkim niska aktywność na rynku pracy (duży odsetek osób bez kwalifikacji zawodowych).

- Na obszarze rewitalizacji zachodzą niekorzystne zjawiska demograficzne, związane z jednej strony z ubytkiem mieszkańców oraz starzeniem się społeczeństwa. Wraz ze starzeniem się społeczeństwa pogłębiają się zjawiska związane z niepełnosprawnością oraz długotrwałą i ciężką chorobą. Znaczna skala odpływu ludności dotyczy przestrzeni zabudowy wielorodzinnej, blokowej, co należy uznać w dużym stopniu za naturalny proces. Niemniej jednak zjawisko to wpływa na zmniejszenie potencjału kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji.

- Obszar rewitalizacji charakteryzuje się dużo niższym potencjałem kapitału społecznego w stosunku do całego miasta. Mieszkańców obszaru rewitalizacji charakteryzuje bierność w sprawach społecznych i obywatelskich, przeważa niechęć w aktywne angażowanie się w sprawy publiczne, życie kulturalne, społeczne.

Podsumowując wyniki analiz i diagnoz na obszarze rewitalizacji odnoszące się do sfery gospodarczej można wyciągnąć następujące kluczowe wnioski:

- Aktywność gospodarczą na obszarze rewitalizacji należy traktować jako jeden z ważniejszych potencjałów, na bazie którego możliwe jest zbudowanie pomysłu na rewitalizacji. Przestrzeń obszaru rewitalizacji to najbardziej pożądane miejsce prowadzenia działalności gospodarczej związanej z handlem i usługami na rzecz ludności. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji może przyczynić się do zmniejszenia skali ubóstwa i bezrobocia.

- Atrakcyjność prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji może wzrosnąć, jeśli wzrośnie atrakcyjność przestrzeni. Obecnie przestrzeń śródmiejska Hajnówki nie tworzy miejsc atrakcyjnych do przebywania przez mieszkańców i przyjezdnych. W Hajnówce brakuje reprezentacyjnej przestrzeni śródmiejskiej, która skupiałaby usługi na rzecz ludności i zachęcała do przebywania.

- Hajnowskie przedsiębiorstwa mogą mieć istotny wkład w zmniejszanie zjawiska bezrobocia. Wskazane jest zaangażowanie przedsiębiorstw działających w Hajnówce do realizacji działań mających na celu aktywizację zawodową, zdobywanie nowych umiejętności i kształcenie zawodowe, dedykowane potrzebom lokalnych przedsiębiorstw.

Podsumowując wyniki analiz i diagnoz na obszarze rewitalizacji odnoszące się do sfery środowiskowej można wyciągnąć następujące kluczowe wnioski:

- Istotny wpływ na jakość środowiska obszaru rewitalizacji ma funkcja komunikacyjna. Układ komunikacyjny na obszarze rewitalizacji jest mocno obciążony ruchem pojazdów.

- Na obszarze rewitalizacji problem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, powodowany przez duży ruch komunikacyjny, może być pogłębiany poprzez zanieczyszczenia z ogrzewania mieszkań. Na obszarze rewitalizacji są przestrzenie, które pozbawione są dostępu do sieci ciepłowniczej.
- Do problemów środowiskowych obszaru rewitalizacji należy zaliczyć kwestie związane z gospodarką kanalizacyjną.

Wpracowane w ramach programu rewitalizacji wnioski miały wpływ na zakres usług wybranych do zlecenia w ramach pracy nad modelem i jego testowaniem.

Aby podejmowane działania rewitalizacyjne przyniosły pożądany efekt, koniecznym jest określenie stanu, który będzie w przyszłości stanowił punkt docelowy programowanego wsparcia. W programach rewitalizacji planowany stan docelowy po przeprowadzeniu wsparcia określany jest jako wizja programu rewitalizacji.

Wizja programu rewitalizacji

Obszar rewitalizacji miasta Hajnówka – przestrzeń bezpieczna, przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i turystów. Obszar rewitalizacji miasta Hajnówka miejsce pełne perspektyw. Warto tu być i żyć.

Celem działań rewitalizacyjnych jest poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w wielu różnych jego wymiarach, obejmujących zarówno warunki mieszkaniowe, przestrzenie publiczne, półpubliczne jak również warunki środowiskowe oraz zmiana funkcji w kierunku rozwoju turystyki. Podejmowane będą działania uzupełniające infrastrukturę społeczną o nowy zasób oraz modernizacja już istniejącego. Stworzenie właściwych warunków infrastrukturalnych do mniej lub bardziej zinstytucjonalizowanych działań społecznych wraz z równoczesnym wsparciem tzw. działań miękkich będzie wzmacniać spójność społeczną i pozwoli na wsparcie szerokiego spektrum osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Tym samym celem będzie służyło wykorzystanie istniejącej już infrastruktury społecznej, sportowej, rekreacyjnej i in. Obszar rewitalizacji to z teren o zróżnicowanej strukturze demograficznej, dotknięty w dużej mierze takimi zjawiskami kryzysowymi jak: ubóstwo, niski poziom bezpieczeństwa oraz kryzys rodzin. Dlatego też ważną rolę w programie pełni wsparcie skierowane do dzieci, młodzieży, osób starszych oraz kobiet jako grup najbardziej dotkniętych wymienionymi zjawiskami kryzysowymi.

Głównym celem programu jest: Wzrost atrakcyjności turystycznej i mieszkaniowej miasta w wyniku kompleksowej poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zmianę funkcji obiektów i terenów zdegradowanych oraz rozwój infrastruktury społecznej.

Cel Strategiczny 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną.

Kierunki działań:

- a) aktywizacja i edukacja dzieci i młodzieży
- b) aktywizacja niepełnosprawnych

- c) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- d) wsparcie rodzin wieloproblemowych
- e) wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin
- f) aktywna polityka senioralna
- g) promocja postaw obywatelskich
- h) wsparcie procesów wychodzenia z ubóstwa
- i) aktywizacja społeczna.

Cel strategiczny 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kierunki działań:

- a) aktywizacja osób bezrobotnych
- b) tworzenie nowych miejsc pracy
- c) rozwój przedsiębiorczości
- d) rozwój ekonomii społecznej.

Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej.

Kierunki działań:

- a) poprawa warunków mieszkaniowych w zasobie komunalnym
- b) rozwój infrastruktury sieciowej
- c) poprawa stanu aerasanitarnego
- d) zagospodarowanie zdegradowanych terenów pokojowych
- e) poprawa jakości usług publicznych.

Cel strategiczny 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji.

Kierunki działań:

- a) modernizacja głównych przestrzeni publicznych
- b) poprawa poziomu bezpieczeństwa
- c) wykorzystanie dziedzictwa materialno–kulturowego.

Cel główny projektu

Rozwój funkcji społeczno-gospodarczych Miasta Hajnówka poprzez opracowanie, przetestowanie i wdrożenie innowacyjnego modelu kooperacyjnego zarządzania usługami społecznymi w obszarze rewitalizacji Miasta Hajnówka we współpracy z partnerem włoskim z Reggio Emilia.

Wypracowane rozwiązanie zostanie wdrożone przez Miasto Hajnówkę, w formie zlecenia pakietu usług, co ożywi rewitalizowaną część miasta. Rozwiązanie zostanie przygotowane i wdrożone z zaangażowaniem lokalnej społeczności i współpracy z instytucjami publicznymi i PES. Udział w wypracowaniu społecznej koncepcji rozwiązanie zadeklarowała Politechnika Białostocka, wykorzystanie potencjału kadry naukowej uczelni przyczyni się realizacji celów a także wpłynie na rozwój Hajnówki. Wdrożenie będzie wymagało zmiany trybu realizacji i zlecenia zadań publicznych w mieście Hajnówka, nie wymaga jednak zmian legislacyjnych na poziomie krajowych.

Łączenie w konsorcjum podmiotów działających na rzecz różnych grup odbiorców w Polsce praktycznie nie występuje, dlatego zaadoptowanie modelu świadczenia usług wielobranżowych (w ramach jednego zlecenia) oraz model zarządzania takim konsorcjum należy uznać za innowacyjne.

Wartością dodaną współpracy ponadnarodowej będzie możliwość wymiany doświadczeń, oraz implementacji wypracowanego rozwiązania w innych miastach w Polsce.

W ramach projektu wykorzystane będą następujące rodzaje działań: wypracowanie nowych rozwiązań i wdrożenie nowego rozwiązania we współpracy z partnerem zagranicznym oraz wymiana informacji i doświadczeń. Jedną z usług społecznych wspieranych w ramach projektu jest także aktywizacja społeczna i edukacyjna osób starszych, co bezpośrednio nawiązuje do koncepcji kształcenia przez całe życie.

Grupą docelową wsparcia jest Miasto Hajnówka wraz z podległymi jednostkami (głównie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej [MOPS]) oraz działające na terenie Hajnówki podmioty ekonomii społecznej (PES) przede wszystkim organizacje pozarządowe (NGO). Wsparciem zostaną objęci pracownicy JST zajmujący się realizacją LPR, pracownicy OPS, szkoły, pracownik współpracujący z ngo a także przedstawiciele osób zarządzających miastem.

Wypracowany model będzie pozytywnie wpływał na równość szans kobiet i mężczyzn poprzez:

- uwzględnienie tej kwestii w tworzonej społecznej koncepcji zagospodarowania np. poprzez uwzględnienie ułatwień architektonicznych i funkcjonalnych dla rodziców z małymi dziećmi i osób starszych
- uwzględnienie równości szans w ramach testowanych usług społecznych i wypracowanie rozwiązań sprzyjających równości np. w przypadku aktywizacji społecznej osób starszych szczególne kryteria zachęcające mężczyzn do aktywności"

Trwałość i wpływ rezultatów projektu

Celem wdrażanego rozwiązania jest:

- ożywienie miejscowości w tym współpraca sektora publicznego i pozarządowego
- włączenie do rozwoju społeczno - gospodarczego podmiotów ekonomii społecznej jako istotnych partnerów
- opracowanie modelu zlecenia usług
- opracowanie standardów usług społecznych.

Już w trakcie realizacji projektu Miasto Hajnówka planuje zlecenie części usług ze swoich środków. O środki na rewitalizację budynku i otoczenia zgodnie z uchwalonym Lokalnym Programem Rewitalizacji miasto będzie ubiegać się w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego 2014 - 2020. Celem jest, by w budynku zrewitalizowanym dla którego zostaną wprowadzone całkiem nowe funkcje (zgodnie z LPR) powstało swoiste centrum usług publicznych, które będą zlecane podmiotom ekonomii społecznej. Koncepcja zagospodarowania takiego budynku zostanie stworzona na podstawie analogicznego rozwiązania wdrożonego w Reggio Emilia (Włochy). Po zakończeniu realizacji projektu miasto planuje finansowanie zarówno utrzymania zrewitalizowanego obiektu jak też będzie partycypować w kosztach usług świadczonych w ramach stworzonego modelu. Zatem

rezultaty projektu będą zachowane, a zmiana wprowadzona projektem będzie miała charakter trwały.

Działania projektowe:

1. Przygotowanie rozwiązania we współpracy z partnerem ponadnarodowym
2. Testowanie wypracowanego rozwiązania na grupie docelowej projektu
3. Analiza efektów testowanego rozwiązania
4. Opracowanie z partnerem ponadnarodowym ostatecznej wersji wdrożeniowej produktu
5. Wdrożenie rozwiązania do praktyki - zlecenie pakietu usług społecznych, zgodnie z modelem zlecenia usługi i modelem innowacyjnych usług społecznych
6. Wypracowanie rekomendacji dla instytucji użytkownika w celu zapewnienia skutecznej trwałości stosowania wypracowanego rozwiązania ze wsparciem partnera ponadnarodowego.

Dlaczego ważna jest współpraca ponadnarodowa?

Grupa Inicjatywna i jej rola

Dbając o jakość i efektywność działań podejmowanych w projekcie powołana do życia Grupę Inicjatywną, która tworzyła m.in. zarys koncepcyjny i programowy planowanych modeli działania.

Grupa spotykała się systematycznie, brała udział w konsultacjach i spotkaniach z mieszkańcami Hajnówki, a wybrani jej przedstawiciele wzięli udział w wizycie studyjnej u partnera ponadnarodowego w Reggio Emilia. Powołanie tej grupy zostanie potwierdzone stosownym Zarządzeniem Burmistrza Miasta Hajnówka.

ZARZĄDZENIE NR 122/2018
BURMISTRZA MIASTA HAJNÓWKI
z dnia 26 września 2018 r.

w sprawie powołania Grupy Inicjatywnej w projekcie pn. *Hajnówka OdNowa. Kooperacja w rewitalizacji-doświadczenia z Reggio Emilia.*

Na podstawie art. 31 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.) zarządzam, co następuje:

§ 1

Powołuje się Grupę Inicjatywną, działającą w związku z realizacją projektu pn. *Hajnówka OdNowa. Kooperacja w rewitalizacji-doświadczenia z Reggio Emilia*, zwaną w dalszej części Grupą, w składzie:

1. Katarzyna Czurak
2. Magdalena Chirko
3. Barbara Dmitruk
4. Natalia Gierasimiuk
5. Barbara Grabiak
6. Jarosław Grygoruk
7. Bożena Markiewicz
8. Paulina Monach
9. Anatol Ochryciuk
10. Mirosława Piwowarczyk
11. Iwona Romańczuk
12. Barbara Sadowska
13. Dariusz Skibiński
14. Lucyna Wawreszuk

przy udziale ekspertów wspierających, reprezentujących Politechnikę Białostocką:

15. Jarosława Perszko – Prorektora ds. Studenckich,
16. Daniela Pucha – Kierownika Biura ds. Rozwoju i Programów Międzynarodowych.

§ 2

1. Celem powołania Grupy jest wypracowanie i wdrożenie modelu współpracy sektora ekonomii społecznej oraz samorządu terytorialnego, wypracowanie nowych rozwiązań w sferze realizacji usług społecznych zgodnych z wdrażanym w Mieście Hajnówka Lokalnym Programem Rewitalizacji.
2. Zasady funkcjonowania Grupy określa Regulamin Pracy Grupy Inicjatywnej, stanowiący załącznik do niniejszego Zarządzenia.

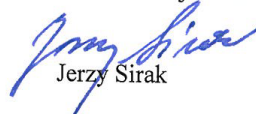
§ 3

Wykonanie Zarządzenia powierza się Sekretarzowi Miasta Hajnówka.

§ 4

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Burmistrz Miasta Hajnówka

Jerzy Sirak

KONSORCJUM PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

Podmiot ekonomii społecznej – zagadnienia definicyjne

Definicja podmiotów ekonomii społecznej nie jest uregulowana prawnie. Dla celów modelu zostanie przyjęta definicja opracowana w ramach dokumentu Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

Podmiot ekonomii społecznej to:

a) przedsiębiorstwo społeczne, w tym spółdzielnia socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. poz. 651, z późn. zm.);

b) podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:

i) CIS i KIS;

ii) ZAZ i WTZ, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

c) organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239, z późn. zm.);

d) podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Grupę tę można podzielić na następujące podgrupy:

i) organizacje pozarządowe, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych;

ii) spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych, działające w oparciu o ustawę z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2016 r. poz. 21, z późn. zm.);

iii) spółki non-profit, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, o ile udział sektora publicznego w spółce wynosi nie więcej niż 50%.

Konsorcja PES - podstawowe założenia prawne

Konsorcjum to rodzaj nieformalnego zrzeczenia, które działa na zasadzie umowy. Przez umowę członkowie konsorcjum zobowiązują się do współpracy w zakresie przez siebie określonym. W ustawodawstwie polskim nazwa konsorcjum odnosi się jedynie do podmiotów gospodarczych.

Konsorcjum (łac. consortium 'współdział', od con- 'współ-' i sors 'część, dola, udział') – organizacja zrzeszająca kilka podmiotów gospodarczych na określony czas, w konkretnym celu. Konsorcja są tworzone najczęściej w przypadku bardzo dużych lub ryzykownych inwestycji. Celem zawiązania konsorcjum jest najczęściej wspólne działanie w realizacji konkretnego przedsięwzięcia gospodarczego, które ze względu na potencjał finansowy przekracza możliwości jednego podmiotu (np. budowa autostrady, lotniska itp.). Konsorcjum nie jest podmiotem gospodarczym, nie musi więc być rejestrowane, nie musi mieć odrębnej nazwy ani też siedziby. Podmioty tworzące konsorcjum są niezależne w swoich dotychczasowych działaniach (w działaniach niezwiązanych z konsorcjum), a w działaniach związanych z konsorcjum realizują wspólną politykę finansową objętą porozumieniem.

Konsorcjum to dobrowolne zrzeszenie innych organizacji lub przedsiębiorstw zawiązywane w związku z potrzebą realizacji wspólnego przedsięwzięcia, którego żadna z tych organizacji nie mogłaby zrealizować samodzielnie.

Konsorcja są powoływane do realizacji przedsięwzięć wymagających połączenia działań różnych podmiotów w określonym czasie lub do wykonania konkretnego projektu. Konsorcja – cechy główne:

- powstają zwykle na określony czas,
- mają zrealizować określony cel,
- skupiają odpowiednio dobranych partnerów dysponujących stosownymi zasobami.

Konsorcja mogą być także tworzone przez spółdzielnie socjalne. Spółdzielnie socjalne mogą założyć lub przystąpić do konsorcjum spółdzielni socjalnych, możliwość taką daje art. 15b USTAWY z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. poz. 651, z późn. zm.).

Art. 15b. [Konsorcjum spółdzielcze]

1. Spółdzielnie socjalne mogą tworzyć konsorcjum spółdzielcze w formie umowy w celu:

- 1) zwiększenia potencjału ekonomicznego i społecznego zrzeszonych spółdzielni socjalnych lub
- 2) wspólnego organizowania sieci produkcji, handlu lub usług, lub
- 3) organizowania wspólnej promocji działań spółdzielczych lub ekonomicznych, lub
- 4) promocji wspólnego znaku towarowego, o którym mowa w ustawie

z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 776).

2. Konsorcjum spółdzielcze może ubiegać się o udzielenie zamówienia na zasadzie wspólnego występowania w zamówieniach publicznych oraz zapytaniach ofertowych, do których nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych.

Do konsorcjum spółdzielczego może przystąpić organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jeżeli prowadzi:

- 1) warsztat terapii zajęciowej lub zakład aktywności zawodowej, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, lub

2) centrum integracji społecznej lub klub integracji społecznej, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

W fazie testowania projektu zgodnie z analizą prawną i w związku z tym, że nie funkcjonują w mieście spółdzielnie socjalne tworzone będą konsorcja podmiotów ekonomii społecznej, które złożą ofertę wspólną w trybie zlecenia zadania w ramach Ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Jednocześnie zostaną podjęte działania zmierzające do inkubacji powstania spółdzielni socjalnej, która będzie podstawą budowania rozwiązań opartych o założenia konsorcjum zgodnego z Ustawą o spółdzielniach socjalnych

Mając na uwadze uwarunkowania definicyjne oraz prawne warto zastanowić się nad tym:

Jakie cele może mieć konsorcjum podmiotów ekonomii społecznej realizujących wspólnie dane zlecenie? Dlaczego warto złożyć ofertę wspólną?

1. Zwiększenie potencjału finansowego, społecznego, organizacyjnego, kadrowego organizacji działających w partnerstwie.
2. Wspólne organizowanie sieci działań lub usług. Dzielenie dużych zamówień (niemożliwych do realizacji przez pojedyncze podmioty) pomiędzy członków konsorcjum/partnerstwa.
3. Organizowanie wspólnej promocji działań.
4. W przypadku spółdzielni socjalnych ustawodawca przewidział także Promocję wspólnego znaku towarowego, o którym mowa w ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej. Spółdzielnie zawierają umowę konsorcjum po to, by przygotować i wypromować wspólny znak towarowy, który dotyczyć może np. wspólnej marki, produktu czy po prostu oferty.

MODEL ZLECANIA USŁUG KONSORCJOM PES

Opisując model zlecenia usług organizacjom lub ich konsorcjom warto krótko opisać prawne możliwości zlecenia tych usług organizacjom pozarządowym. Jako kadra projektu nie mamy kompetencji do analizy wszystkich aktów prawnych istotnych dla naszego modelu, zgodnie więc z sugestią partnera ponadnarodowego, by przeprowadzić ekspertyzę przez doświadczonego prawnika, która da nam bezpieczeństwo wdrażania rozwiązania wolnego od wad prawnych, zlecona została usługa sprawdzenia, czy wypracowane rozwiązanie zgodne jest z obowiązującym prawem i wskazanie przepisów, które umożliwią testowanie, a następnie jej wdrożenie. Analiza prawna wydaje się niezbędna w kontekście sprawdzenia prawidłowości modelu w kontekście prawa krajowego i lokalnego i określenia w jaki sposób należy wprowadzić model w realiach konkretnego urzędu (jakie zapisy, w jakich dokumentach strategicznych wprowadzić w tym w programie współpracy, o czym pamiętać w kontekście funkcjonujących ustaw tak aby właściwie rozpisać konkursy na realizację usług).

Analiza prawna

Załącznik

Przygotowanie do zlecenia zadań konsorcjum PES

W realiach miasta Hajnówka do tej pory wszystkie zadania zlecone realizowane były przez pojedyncze organizacje pozarządowe – wynika to z analizy sprawozdań z realizacji rocznych programów współpracy Miasta Hajnówka z organizacjami pozarządowymi z lat 2016, 2017 i 2018.

Celem działania dotyczącego testowania modelu będzie więc zatem ogłoszenie konkursu, w ramach którego realizatorem będzie konsorcjum podmiotów ekonomii społecznej.

**W toku dalszych działań projektowych warto przeanalizować/
z badać powód samodzielnej realizacji projektów oraz
niepodejmowania współpracy przez organizacje pozarządowe w
dotychczasowych zadaniach zleconych.**

Grupa Inicjatywna działająca w ramach projektu przygotowała założenia konkursu.

Pracując nad założeniami zastanawiano się głównie nad następującymi kwestiami:

- jakie zadania zlecić w ramach jednego konkursu
- jak określić ramy finansowe konkursu
- jak określić ramy czasowe konkursu
- Jak najefektywniej ustalić kryteria wyboru oferenta
- jak określić kryteria oceny
- jak określić wskaźniki dla poszczególnych działań
- jak powiązać zadania z realizowanym Lokalnym Programem Rewitalizacji?

Trudnością w zleceniu zadania okazały się także zmiany prawne. W październiku 2018 roku wydane zostały nowe rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego do ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Konieczność wydania stosownych rozporządzeń wynikała z wejścia w życie ustawy z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz.U. poz. 1909 z późn. zm.), która uczyniła Przewodniczącego Komitetu organem właściwym do wydania aktów, w miejsce ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego. Rozporządzenia te między innymi wprowadziły nowe wzory ofert, umów i sprawozdań, czyli podstawowych dokumentów systemu zlecenia zadań publicznych. Zgodnie z treścią przepisów wprowadzających nowe wzory mają obowiązywać w konkursach ofert ogłaszanych po dniu 1 marca 2019 roku.

Intencją autorów zmian było uproszczenie procedur, spowodowanie, że dokumenty (np. ofertę czyli formularz wniosku) będzie łatwiej wypełnić. Przykładem uproszczenia może być rezygnacja z tłumaczenia przez wnioskodawcę jaki cel chce realizować. Uproszczenie wzorów oznacza jednak **konieczność zawarcia większej ilości informacji w dokumentacji konkursowej**.

Wśród nowych zasad jedną z ważniejszych i mogących mieć duży wpływ na działania zarówno samorządu jak i organizacji jest **rozliczanie za rezultaty**. To wyzwanie w pierwszej kolejności dla samorządów ogłaszających konkursy, ale zaraz potem dla startujących w konkursach organizacji pozarządowych. Autorzy rozporządzeń, proponując rozliczenie za rezultaty, chcieli skończyć z negatywnie ocenianą praktyką rozliczeń opartych na drobiazgowej analizie każdego dokumenty finansowego (głównie faktur). W przypadku przygotowywanego konkursu ofert zasada rozliczania przez rezultaty była jedną z największych trudności w trakcie opracowywania dokumentacji konkursowej.

Po wielu burzliwych dyskusjach zdecydowano się połączyć w ramach jednego konkursu następujące zadania: w sferze rewitalizacji, wsparcia osób niepełnosprawnych i działań na rzecz organizacji pozarządowych. Zdecydowano się także na ścisłe powiązanie założeń konkursu z założeniami Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka, stanowiącego załącznik do Uchwały nr XXXIII/223/17 Rady Miasta Hajnówka z dnia 20 listopada 2017 r.

Pracując nad ogłoszeniem konkursowym, jednocześnie animowano powstawanie konsorcjów. Zainteresowane organizacje pozarządowe mogły skorzystać ze wsparcia animatorów w postaci spotkań animacyjnych oraz ze specjalistycznego doradztwa. Zorganizowano także szkolenie dotyczące nowych wzorów ofert.

Animowanie konsorcjów

Praca animatorów polegała w szczególności na zainteresowaniu i zaangażowaniu organizacji pozarządowych zarejestrowanych w Hajnówce lub/i działających na rzecz mieszkańców miasta do wspólnej pracy w ramach konsorcjów. Zostało zorganizowanych 10 spotkań animacyjnych (zgodnie z potrzebami organizacji), na których:

1. przedstawiono wstępne założenia konkursu oraz omówiono działania rewitalizacyjne określone w LPRMH,

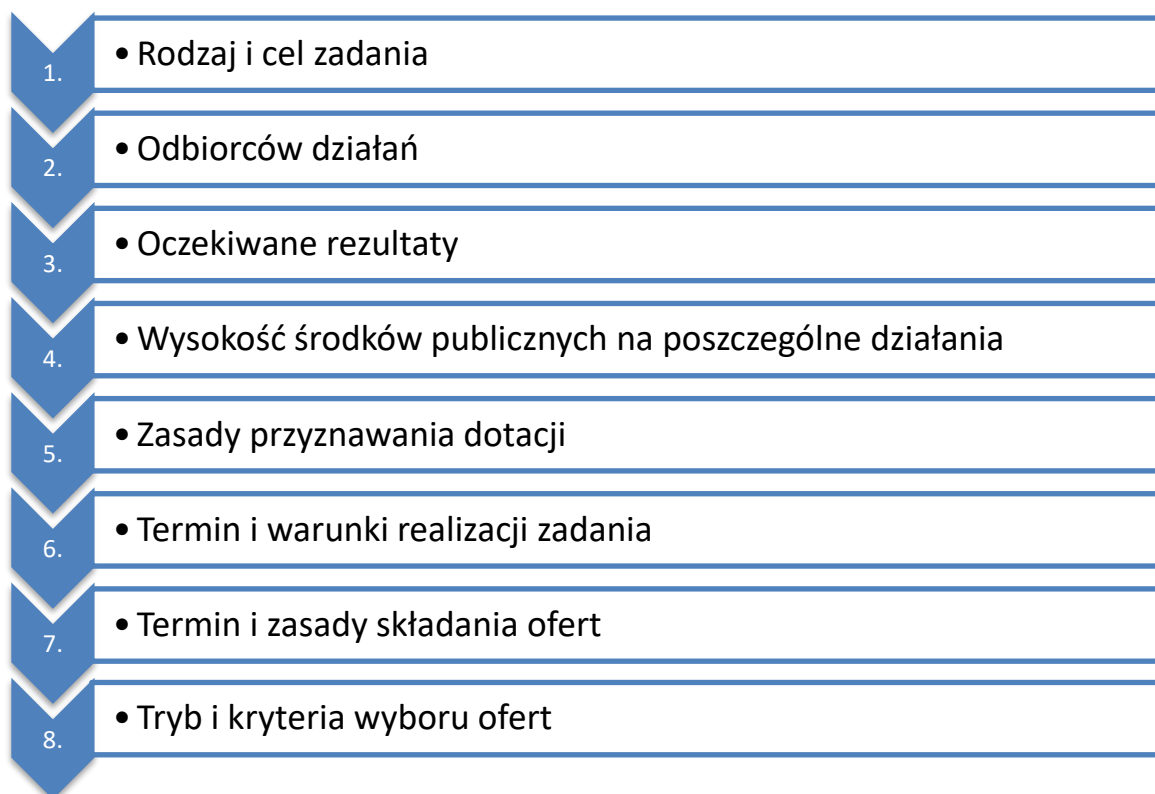
2. zainicjowano i wspierano komunikację oraz budowano relację między podmiotami zaangażowanymi w proces powstawania konsorcjów,
3. wspierano rozwój pomysłów, inicjatyw, przedsięwzięć powstałych na potrzeby działania konsorcjów na rzecz mieszkańców Hajnówki,
4. udzielano informacji dotyczących złożenia oferty wspólnej oraz pomagano w wypełnianiu niezbędnych dokumentów.

Oprócz wymienionych działań animatorzy byli w stałym kontakcie (e-mail, tel.) z osobami z organizacji pozarządowych zainteresowanymi wspólnym działaniem w ramach konsorcjów i odpowiadali na ich potrzeby.

Działania animatorów objęły łącznie 37 organizacji pozarządowych, z czego 20 organizacji wzięło udział w spotkaniach, a 9 organizacji złożyło oferty wspólne do konkursu i utworzyło 2 konsorcja.

Procedura zlecenia pakietu usług

Przygotowując procedurę zlecenia pakietu usług należy określić:

Przystępując do tworzenia dokumentacji konkursu, nawiązując do Lokalnego Programu Rewitalizacji i bazując na przygotowanej analizie prawnej określono rodzaj i cel zadania w następujący sposób:

Przedsięwzięcia, działania animacyjne i edukacyjne, kierowane do mieszkańców i liderów lokalnych, pobudzające aktywność środowisk lokalnych i stymulujące współpracę na rzecz rozwoju społeczno-

gospodarczego, a także przeciwdziałające zjawisku wykluczenia społecznego. Zgłaszane zadania powinny służyć poprawie jakości życia mieszkańców i realizować założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka, stanowiącego załącznik do Uchwały nr XXXIII/223/17 Rady Miasta Hajnówka z dnia 20 listopada 2017 r. Realizowane przedsięwzięcia powinny wynikać z diagnozy, określenia potrzeb i wykazywać pozytywny wpływ na osiągnięcie celów działań rewitalizacyjnych, określonych w tym programie.

Zgłaszane zadania powinny wykazywać spójność i komplementarność względem przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających, określonych w programie rewitalizacji (Rozdz. 9 OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH, str. 202-247). Przykładowe typy projektów:

- działania związane z poprawieniem użyteczności i estetyki przestrzeni miejskiej (np. parków, skwerów, ulic, terenów przyblokowych, osiedli) (PROJEKT NR 1a, 1b)
- działania edukacyjne, animacyjne dla dzieci, rodziców z rodzin wieloproblemowych; rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym z dziećmi niepełnosprawnymi (PROJEKT NR 6, 20,21)
- działania promujące obszar rewitalizacji jako miejsce atrakcyjne turystycznie, podkreślające potencjał kulturowy, kulinarny i przyrodniczy Hajnówki; (np. spacer tematyczny, gry miejskie (PROJEKT NR 7, 10)
- działania w zakresie edukacji kulturowej (PROJEKT NR 10, 11)
- działania na rzecz rozwoju wolontariatu skierowanego na pomoc osobom starszym, samotnym, niepełnosprawnym (PROJEKT NR 22)
- działania na rzecz tożsamości miejsca, integracji lokalnych środowisk mieszkańców, integracja międzypokoleniowa (PROJEKT 23)
- działania aktywizujące i integrujące osoby niepełnosprawne z terenu miasta Hajnówka ▫ działania na rzecz organizacji pozarządowych (min. działania edukacyjne i poradnictwo, pomoc w nawiązywaniu kontaktów, organizacja spotkania integracyjnego NGO, święta organizacji, promocja działań organizacji (PROJEKT NR 12)
- działania skierowane do dzieci i młodzieży z rodzin przeżywających trudności w formule zajęć świetlicowych, stacjonarnych lub podwórkowych (działania mające na celu przeciwdziałanie patologiom społecznym, zapobieganie społecznie nieakceptowanym zachowaniom dzieci i młodzieży poprzez organizowanie im czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań, upowszechnianie i inicjowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz prowadzenie działań profilaktycznych).

Założono wsparcie przedsięwzięć nowych, dotychczas nie realizowanych w mieście Hajnówka. Zdecydowano, że wydarzenia uznane za cykliczne nie będą dotowane.

Założono także, że działania muszą odbywać się na obszarze rewitalizacji lub być kierowane do osób z obszaru rewitalizacji, zgodnie z podziałem tego obszaru na strefy urbanistyczne (Chemiczna, Kolejki Leśne, Chopina, Lipowa I, Międzytory, Mostowa, Centrum-Millennium).

Finalnie określono następujące działania w ramach zadania objętego konkursem:

Zadanie dotyczy realizacji następujących działań:

A. Działania w sferze i na obszarze rewitalizacji (działania animacyjne, edukacyjne i integracyjne)

B. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

C. Prowadzenie Centrum Organizacji Pozarządowych (COP) w Hajnówce

D. Prowadzenie działań integracyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży np. w formie świetlicy środowiskowej, świetlicy podwórkowej

Wybrane działania objęte konkursem zdeterminowały potencjalne grupy będące odbiorcami zadania. Należą do nich:

- dzieci i młodzież, w tym z rodzin przeżywających trudności;
- seniorzy i osoby starsze, nieaktywne zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem mężczyzn powyżej 60 r. życia;
- osoby z niepełnosprawnościami; otoczenie osób z niepełnosprawnościami
- osoby pozostające bez pracy lub chcące nabyć nowe umiejętności
- organizacje pozarządowe z terenu Miasta Hajnówka;
- osoby zainteresowane działalnością III sektora;

Zgodnie z nowymi wzorami ofert w ramach ogłaszanego konkursu dołożono staranności w określeniu rezultatów zadania. Rezultaty przyporządkowano do każdego z typów działań objętych konkursem:

Obowiązkowe rezultaty działania:

A. Działania w sferze i na obszarze rewitalizacji (działania animacyjne, edukacyjne i integracyjne)

- liczba bezpośrednich adresatów działania A - 100
- liczba wydarzeń zorganizowanych na obszarze rewitalizacji lub kierowanych do osób z obszaru rewitalizacji - 5
- liczba stref urbanistycznych, w których odbędą się działania -3
- liczba osób powyżej 60 roku życia, nieaktywnych zawodowo objętych działaniem A - 20
- w tym liczba mężczyzn powyżej 60 roku życia, nieaktywnych zawodowo objętych działaniem A - 5

B. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

- liczba bezpośrednich adresatów działania B - 20
- liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem - 10

C. Prowadzenie Centrum Organizacji Pozarządowych (COP) w Hajnówce

- liczba organizacji wspartych w ramach COP - 10
- liczba wspartych członków organizacji i grup nieformalnych - 20
- liczba wydarzeń skierowanych do organizacji pozarządowych - 1
- liczba godzin funkcjonowania COP w miesiącu - 3
- liczba zrealizowanych szkoleń – 2
- liczba zrealizowanych godzin doradztwa - 10

D. Prowadzenie działań integracyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży np. w formie świetlicy środowiskowej, świetlicy podwórkowej

- liczba dzieci i młodzieży w wieku 10-15 lat wspartych w ramach funkcjonowania świetlicy w wymiarze min. 20 godzin w trakcie realizacji działania - 12
- liczba godzin funkcjonowania świetlicy w trakcie realizacji działania - 120

Określono także wysokość środków publicznych dostępnych w ramach ogłoszenia. Zaplanowano łącznie 66 200 zł, w tym:

A. Działania w sferze i na obszarze rewitalizacji (działania animacyjne, edukacyjne i integracyjne) - 30 000,00 zł

B. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami - 5 000,00 zł

C. Prowadzenie Centrum Organizacji Pozarządowych (COP) w Hajnówce - 7 200,00 zł

D. Prowadzenie działań integracyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży np. w formie świetlicy środowiskowej, świetlicy podwórkowej - 24 000,00 zł.

Środki publiczne dostępne z ogłoszonym konkursie pochodzą z dwóch źródeł:

- środki własne miasta Hajnówka określone w Programie Współpracy Miasta Hajnówka z organizacjami pozarządowymi

- środki Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Zgodnie z ekspertyzą prawną, wg której nie ma możliwości nałożenia obowiązku składania oferty wspólnej (zgodnie z zapisami ustawy jest jedynie taka możliwość), w celu zachęcenia do wspólnej realizacji zlecenia postanowiono premiować oferty wspólne. Zaplanowano następujące zapisy założeń konkursu:

Preferowane jest, aby zadania były składane i realizowane wspólnie przez więcej niż jeden podmiot, w formule oferty wspólnej.

Założono także, że możliwe jest złożenie oferty na część działań ogłoszonych w konkursie tak aby zwiększyć szanse lokalnych organizacji, które mogą nie mieć potencjału do realizacji tak zróżnicowanego zlecenia.

Oferta może dotyczyć części lub całości zakresu określonego w ogłoszeniu przy czym każda oferta musi dotyczyć minimum dwóch działań określonych w ogłoszeniu.

Termin, tryb i kryteria wyboru ofert opisano w następujący sposób:

Oferty będą oceniane w dwóch etapach na podstawie ustalonych kryteriów oceny.

Etap I oceny – zgodność oferty z wymogami formalnymi. Oceny dokonują pracownicy Referatu Polityki Gospodarczej Urzędu Miasta Hajnówka. Ocena formalna polega na sprawdzeniu prawidłowości oraz kompletności oferty i jest dokonywana w oparciu o następujące kryteria:

Kryteria oceny formalnej - Tak/Nie

1. Czy oferta złożona została w terminie wskazanym w ogłoszeniu o konkursie?
2. Czy potwierdzenie złożenia oferty zostało podpisane przez upoważnione do tego osoby?
3. Czy podmiot składający ofertę jest uprawniony do udziału w konkursie?
4. Czy miejscem realizacji oferty jest obszar rewitalizacji lub jest ona kierowana do osób z obszaru rewitalizacji?

Etap II oceny – ocena merytoryczna. Do etapu II dopuszczone zostaną oferty, które spełniają kryteria formalne. Oceny dokona Komisja Konkursowa powołana przez Burmistrza Miasta Hajnówka.

Kryteria oceny merytorycznej

a) Syntetyczny opis zadania, 0-10 pkt w tym:

- wpływ na osiągnięcie celów konkursu – 0-3 pkt
- charakterystyka i opis grupy odbiorców – 0-4 pkt
- komplementarność z innymi działaniami podejmowanymi przez organizację lub inne podmioty – 0-3 pkt

b) Plan i harmonogram działań 0-10 pkt w tym:

- atrakcyjność działań – 0-3 pkt
- jakość planu działań w tym: realny harmonogram realizacji, szczegółowość opisu działań – 0-4 pkt
- spójność projektu 0-3 pkt

c) Opis zakładanych rezultatów , 0-5 pkt w tym:

- opis bezpośrednich efektów 0-2 pkt
- opis zmiany społecznej osiągniętej poprzez realizację zadania 0-2 pkt
- trwałość rezultatów zadania 0 –1 pkt

d) Zasoby oferenta/offerentów przewidziane do realizacji zadania 0-5 pkt

- opis zasobów przewidzianych do realizacji zadania – 0-3 pkt
- zaangażowanie wolontariuszy – 0- 2 pkt

e) Koszt realizacji zadania: 0-10 pkt w tym:

- zasadność, racjonalność i rzetelność określenia kosztów projektu 0-5 pkt
- przejrzystość kalkulacji kosztów oraz prawidłowość ich wyliczenia 0-2 pkt
- kalkulacja wyliczenia wkładu własnego niefinansowego – 0-3 pkt

f) Spójność i komplementarność z podstawowymi i uzupełniającymi przedsięwzięciami programu rewitalizacji: 0-10 pkt w tym:

- brak spójności z żadnym przedsięwzięciem w ramach LPR – 0 pkt
- spójność z jednym przedsięwzięciem w ramach LPR – 2 pkt
- spójność z dwoma przedsięwzięciami w ramach LPR – 5 pkt
- spójność z trzema lub więcej przedsięwzięciami w ramach LPR – 10 pkt

g) Oferta złożona przez: - 0-10 pkt w tym:

- oferta złożona przez jednego oferenta – 0 pkt
- oferta wspólna złożona przez 2 oferentów – 2 punkty
- oferta wspólna złożona przez 3 oferentów – 3 punkty
- oferta wspólna złożona przez 4 oferentów - 4 punktów
- oferta wspólna złożona przez 5 i więcej oferentów – 10 punktów

h) Liczba stref urbanistycznych objętych zadaniem (strefy: Chemiczna, Kolejki Leśne, Chopina, Lipowa I, Międzytory, Mostowa, Centrum-Millenium) - 0 – 5 pkt

- objęcie zadaniem 3 stref – 0 punktów
- objęcie zadaniem 4 stref – 2 punkty
- objęcie zadaniem 5 stref – 3 punktów
- objęcie zadaniem 6 stref – 4 punktów

- objęcie zadaniem 7 stref – 5 punktów.

W procesie oceny nacisk położono z jednej strony na budowanie konsorcjów i partnerską współpracę, z drugiej zaś strony na komplementarność z wdrażanym Lokalnym Programem Rewitalizacji.

Ogłoszenie otwartego konkursu ofert stanowi załącznik nr 2 do opracowania.

Rekomendacje do fazy testowania

Przystępując do fazy testowania należy uwzględnić / przeanalizować następujące zagadnienia:

Czy dokumentacja konkursowa była zrozumiała dla organizacji / konsorcjów przystępujących do otwartego konkursu ofert?

Czy efektywnie opracowano zawarte w ofercie obowiązkowe do osiągnięcia rezultaty?

Czy kryteria wyboru ofert pozwoliły na wybór najkorzystniejszych ofert?

Czy możliwość realizacji części działań zawartych w ogłoszeniu wpłynęła na lepsze dostosowanie zakresu działań do potencjałów konsorcjów?

Czy powiązanie założeń konkursu z Lokalnym Programem Rewitalizacji wpływa na realną realizację założeń LPR?

MODEL ZARZĄDZANIA KONSORCJUM PES

Zarządzanie konsorcjum

Wybór odpowiedniego modelu zarządzania oraz podział obowiązków między organizacje zrzeszone w konsorcjum, mają podstawowe znaczenie dla funkcjonowania konsorcjum i osiąganych przez niego rezultatów. Kwestie te powinny być w sposób precyzyjny uregulowane w umowie konsorcjalnej, aby uniknąć w późniejszym czasie nieporozumień między członkami konsorcjum, a zlecającym zadanie.

W opracowywanych wstępnych założeniach modelu proponujemy zawarcie umowy opartej na podstawowych założeniach wynikających z wymogów dotyczących Umowy konsorcjum spółdzielczego. W tym przypadku umowa konsorcjum zawiera co najmniej:

- 1) cel zawarcia konsorcjum;
- 2) obowiązki stron konsorcjum;
- 3) czas trwania konsorcjum;
- 4) określenie stron konsorcjum i sposobu reprezentacji;
- 5) zasady przyjmowania, wykluczania lub występowania stron konsorcjum;
- 6) zasady podziału korzyści i udziału w obciążeniach poszczególnych stron w ramach konsorcjum.

Także w ustawie o pożytku publicznym i o wolontariacie znajdziemy odniesienia do umowy wspólnej podmiotów realizujących zadanie publiczne. Ramowy wzór takiej umowy zawiera jednak jedynie zapisy dotyczące relacji partnerów z urzędem i obowiązków związanych z wydatkowaniem środków publicznych. Nie ma tam przepisów ani rekomendacji dotyczących tego jak podmioty między sobą powinny podejmować decyzję czy działać.

Praktyczne wskazówki

W chwili zawierania umowy odnośnie tworzenia konsorcjum, podmioty wchodzące w jego skład określają, kto będzie reprezentował na zewnątrz powoływane konsorcjum.

Zarządzanie konsorcjum może prowadzić:

- jeden z podmiotów tworzących konsorcjum;
- więcej niż jeden podmiot spośród firm wchodzących w skład konsorcjum;
- osoba trzecia, spoza konsorcjum.

Dla sprawnej komunikacji i współdziałania warto powołać koordynatora konsorcjum.

Ważna jest współpraca koordynatora z członkami konsorcjum, dla efektywnego jego działania.

Dla uniknięcia różnych konfliktów w trakcie funkcjonowania konsorcjum kluczowym i fundamentalnym elementem jest kształt umowy konsorcjalnej. Poza wskazaniem sposobu

zarządzania konsorcjum oraz rozstrzygnięcia, kto będzie nim zarządzał (tzw. koordynator), kluczowe jest sprecyzowanie innych kwestii uzupełniających np. podziału zadań i obowiązków między poszczególne podmioty uczestniczące w konsorcjum. Ważne jest, aby w sposób jednoznaczny, na podstawie zapisów umowy konsorcjalnej, można było w skazać zakres obowiązków koordynatora i pozostałych członków, aby konsorcjum mogło efektywnie realizować działania.

W ogólnym przypadku można wskazać, że do obowiązków koordynatora zaliczają się takie zadania, jak:

- pełnienie funkcji reprezentowania konsorcjum;
- monitorowanie pracy konsorcjum i realizacji projektów związanych z jego działalnością, monitorowanie wskaźników i wprowadzanie działań korygujących;
- odpowiedzialność za komunikację i wymianę informacji między członkami konsorcjum
- zajmowanie się sprawami ryzyka i kontrolowanie czy osiągnięto planowane rezultaty;
- gromadzenie i przechowywanie wszelkich dokumentów i prowadzenie dokumentacji działalności konsorcjum celem sporządzania sprawozdań i udzielania informacji członkom konsorcjum;
- nadzór i kontrola nad częścią merytoryczną i sprawami finansowymi konsorcjum w związku z realizacją działalności wynikającej z umowy;
- wywiązywanie się z wszelkich innych zadań przypisanych do kompetencji koordynatora, określonych w umowie konsorcjalnej.

Istotne z punktu widzenia zarządzania działalnością konsorcjum ważna jest współpraca ze strony organizacji zrzeszonych w konsorcjum z koordynatorem. Dla potrzeb sprawnego zarządzania członkowie konsorcjum powinni:

- przekazywać koordynatorowi wszelkie niezbędne informacje, analizy, dokumenty, które umożliwią realizację statutowych celów funkcjonowania konsorcjum oraz realizację zadań zleconych konsorcjum
- wykazywać zaangażowanie i współpracę przy realizacji swoich własnych zadań przepisanych w umowie konsorcjalnej;
- prowadzić działania monitoringowe oraz przekazywać ich efekty koordynatorowi
- przeznaczać środki finansowe przyznane na realizację zadań jedynie na te zadania
- realizować zadania zgodnie z harmonogramem i budżetem, w taki sposób, aby zachować spójność działania konsorcjum.

Aby współpraca na linii koordynator-członkowie konsorcjum była jeszcze bardziej owocna powinno ustalać się okresowe spotkania robocze poświęcone kwestiom finansowym, merytorycznym oraz innym problem powstałym w trakcie działania konsorcjum i prowadzenia przez zadań.

Rozwiązywanie konfliktów

Do roli koordynatora konsorcjum należy kwestia identyfikacji sytuacji problemowych i konfliktowych. Powinien podejmować ze swojej strony działania zmierzające do rozwiązania tych sytuacji nim przerodzą się w poważniejszy konflikt. Jeżeli jest to, z różnych powodów, niemożliwe powinien dążyć do jego zminimalizowania, by w jak najmniejszym stopniu ten potencjalny konflikt nie wpłynął na pracę całego konsorcjum.

Do najczęstszych przyczyn konfliktów mogą należeć: niejasny podział zadań, sprzeczne interesy, niedookreślone warunki finansowe realizacji zlecenia oraz czynniki charakterologiczne i osobowościowe. Tam, gdzie współpracuje grupa ludzi nie ma możliwości uniknięcia konfliktów, dlatego trzeba umieć je odpowiednio rozwiązywać. To właśnie leży w kompetencji koordynatora i to od niego będzie w dużej mierze zależało czy praca konsorcjum będzie zmierzała w dobrym kierunku. Będzie tak, jeżeli będzie umiał doprowadzić do dialogu i kompromisu w sytuacjach konfliktowych.

Rekomendacje do fazy testowania

Przystępując do fazy testowania należy uwzględnić następujące zagadnienia:

Jak określić najbardziej efektywny skład konsorcjum?

Jak efektywnie podzielić zadania wewnątrz konsorcjum?

Jak dokonać wyboru organu zarządzającego konsorcjum?

Jak efektywnie określić funkcje koordynatora konsorcjum?

Jakie elementy w zarządzaniu i funkcjonowaniu konsorcjum należy wyodrębnić oraz jak zadbać o ich najbardziej ekonomiczną realizację zadań np. sekretariat, księgowość , inne?

Jak zapewnić skuteczny przepływ informacji?

Jak uwspólniać zasady etyczne funkcjonujące w konsorcjum – granice suwerenności, wizerunek, konkurencja wewnątrz konsorcjum, na ile konsorcjum staje się konkurencją dla poszczególnych organizacji członkowskich?

MODEL USŁUG SPOŁECZNYCH ŚWIADCZONYCH PRZEZ KONSORCJUM Podmiotów Ekonomii Społecznej

Rozwój podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych wynika z wielu czynników, do których z pewnością można zaliczyć:

- skuteczność działania,
- efektywność finansową,
- wykonywanie działań niszowych, których realizacją nie są zainteresowane inne podmioty,
- dużą elastyczność, mniejszy (np. w stosunku do instytucji rządowych i samorządowych) stopień biurokracji.

Jednym z najbardziej typowych obszarów działalności są oferowane przez PES usługi o charakterze socjalnym, edukacyjnym czy też wsparcia postaw obywatelskich. Usługi te są często nieodpłatne, szczególnie w sytuacji, gdy usługobiorcy charakteryzują się niewielką siłą nabywczą, stanowiąc niszę nieatrakcyjną dla zainteresowania podmiotów komercyjnych. Specyfika działalności organizacji pozarządowych dotyczy przede wszystkim tzw. "działań miękkich", choć nie jest to regułą.

W praktyce jednostek samorządu terytorialnego znajduje się wiele przykładów angażowania organizacji pozarządowych poprzez przekazywanie zadań do realizacji, czy kontraktowanie różnego rodzaju usług społecznych. Środki na te zadania są przekazywane najczęściej w trybie konkursów, w formie dotacji celowej z budżetu Miasta lub w formule redystrybucji środków z programów Unii Europejskiej. Taka forma współpracy nie w pełni gwarantuje jednak ciągłość i skuteczność prowadzenia przekazanych zadań i nie zmierza w kierunku wypracowania rozwiązań systemowych.

W Hajnówce nie funkcjonuje Wieloletni Program Współpracy z organizacjami pozarządowymi, nie są także zlecane usługi społeczne w formach wieloletnich.

Planowany zarys modelu opiera się na rozwiązaniach partnerstwa publiczno-społecznego, które mają umożliwić wybór organizacji - partnera w oparciu o specyficzne kryteria oraz zawarcie z nim umowy wieloletniej wraz z udostępnianiem infrastruktury niezbędnej do świadczenia usług. Celem takich kontraktów jest przede wszystkim zapewnienie dostępu do szerszego wachlarza usług na rzecz społeczności lokalnej, świadczonych przez przygotowany do tego celu podmiot (organizację pozarządową).

Wieloletni charakter kontraktu zapewnia stabilność i możliwość rozwijania współpracy Miasta i partnera NGO.

Rozwijanie modelu współpracy z podmiotami ekonomii społecznej ma na celu stworzenie w przyszłości systemu usług społecznych, w którym administracja publiczna i sektor organizacji pozarządowych dzielą się zadaniami według zasad pomocniczości i komplementarności.

Współpraca miasta Hajnówka z organizacjami opiera się na zasadach:

Przy podejmowaniu współpracy z organizacjami pozarządowymi miasto Hajnówka kierować się będzie następującymi zasadami:

- 1) pomocniczości - oznacza współpracę pomiędzy samorządem a podmiotami Programu współpracy, opartą na obopólnej chęci wzajemnych działań, dążących do jak najlepszych efektów w realizacji zadań publicznych, w celu realizacji ich w sposób ekonomiczny, profesjonalny i terminowy;
- 2) suwerenności stron - oznacza, że strony mają prawo do niezależności i odrębności w samodzielnym definiowaniu i poszukiwaniu sposobów rozwiązywania problemów i zadań;
- 3) partnerstwa - oznacza dobrowolną współpracę równorzędnych sobie podmiotów w rozwiązywaniu wspólnie zdefiniowanych problemów i osiągnięciu razem wytyczonych celów;
- 4) efektywności - oznacza wybór najbardziej efektywnego sposobu realizacji zadań publicznych, proponowanych przez organizacje pozarządowe;
- 5) uczciwej konkurencji - oznacza wymóg udzielania tych samych informacji odnośnie wykonywanych działań zarówno przez podmioty publiczne jak i niepubliczne, a także stosowania tych samych kryteriów przy dokonywaniu oceny tych działań i podejmowaniu decyzji odnośnie ich finansowania;
- 6) jawności - oznacza, że wszystkie możliwości współpracy miasta Hajnówka z organizacjami pozarządowymi są powszechnie wiadome i dostępne oraz jasne i zrozumiałe w zakresie stosowanych procedur i kryteriów podejmowania decyzji.

Priorytetowe zadania publiczne

- 1) działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego,
- 2) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
- 3) działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży,
- 4) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej,
- 5) działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym,
- 6) działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacja, oświata i wychowanie,
- 8) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- 9) ochrona i promocja zdrowia,
- 10) ekologia i ochrona zwierząt,
- 11) rewitalizacja.

W fazie testowania realizowane będą następujące zadania/usługi:

- A. Działania w sferze i na obszarze rewitalizacji (działania animacyjne, edukacyjne i integracyjne)
- B. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami
- C. Prowadzenie Centrum Organizacji Pozarządowych (COP) w Hajnówce
- D. Prowadzenie działań integracyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży np. w formie świetlicy środowiskowej, świetlicy podwórkowej

Standard działań w sferze i na obszarze rewitalizacji

Celem rewitalizacji w modelu angażującym sektor społeczny jest:

a) zaprogramowanie i realizowanie działań rewitalizacyjnych przez organizacje pozarządowe, których adresatami są osoby zamieszkałe w obszarach, w których zaplanowano kompleksową rewitalizację, w tym odnowę substancji majątkowej (budynki mieszkalne, użyteczności publicznej) i miejskiej infrastruktury (przestrzenie publiczne, sieci, drogi);

b) wypracowanie i wzmocnienie mechanizmów współpracy samorządu i instytucji samorządowych z PES oraz poprzez to zwiększanie zaangażowania społeczeństwa w procesy odnowy miasta, tj. mobilizację kapitału społecznego, aktywizację inicjatyw oddolnych oraz integrację środowisk lokalnych wokół tematów związanych ze wspólną przestrzenią.

Najważniejsze uwarunkowania niezbędne, aby dany model mógł być zastosowany:

c) zdiagnozowane problemy społeczne i problemy związane z aktywnością zawodową mieszkańców na obszarze rewitalizowanym; diagnoza powinna być kompleksowa i realizowana przez szereg instytucji, np.: samorząd, przedstawiciele PES, środowiska naukowe;

d) działania dla danego obszaru powinny wynikać z programu rewitalizacji, uwzględniając potrzeby danego obszaru w różnych aspektach życia społecznego i gospodarczego, odnosząc się do zasadniczych celów rewitalizacji danego obszaru, najlepiej wypracowanych ze współudziałem przedstawicieli PES;

e) szerokie spektrum aktywnych PES, szczególnie takich, które działają bezpośrednio na obszarach planowanych działań rewitalizacyjnych;

f) relatywnie duży poziom zaufania mieszkańców do działań PES;

g) wsparcie Miasta dla realizacji misji NGO w postaci zapewnienia środków finansowych w budżecie (w zależności od przyjętego rozwiązania wsparcie to może mieć charakter finansowania lub jedynie dofinansowania wykonywania zadań publicznych przez PES), ewentualnie niezbędnej infrastruktury i wyposażenia, koordynacji procesu planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych;

h) niezależnie od modelu „wsparcia”, wypracowanie modelu partnerstwa, w którym organizacje, wspólnoty mieszkaniowe i inne podmioty prawne mogą tworzyć i realizować wraz z Miastem projekty wieloletnie; dla ich powodzenia istotne jest uznanie równorzędności wkładów materialnych Miasta i wartości niematerialnych (doświadczenie, umiejętności, wizerunek) oraz materialnych (kadry, efektywność, itp.) wnoszonych przez organizację;

i) podjęcie odpowiednich działań informacyjnych i promocyjnych w celu włączenia PES w procesy rewitalizacji oraz wykreowania PES, jako realizatora projektów.

Adresaci modelu rewitalizacji

Adresatami przedstawionego modelu rewitalizacji są przede wszystkim podmioty ekonomii społecznej, w tym fundacje, stowarzyszenia, organizacje pożytku publicznego, spółdzielnie socjalne którym Miasto powierzy wykonanie określonych zadań publicznych na zasadzie umowy wieloletniej.

W przypadku występowania w modelu Operatora Projektu, adresatami będą także nieformalne grupy mieszkańców, które będą mogły być bezpośrednio zaangażowane przez Operatora do realizacji projektów. Docelowymi adresatami modelu będą także przedstawiciele społeczności lokalnej, indywidualni przedsiębiorcy, osoby wymagające wsparcia i osoby aktywne, które zostaną włączone w proces wykonywania tych zadań przez organizacje, pełniącego w tym modelu wówczas rolę Operatora.

W ramach zarządzania rewitalizacją z uwzględnieniem sektora społecznego w tworzonym rozwiązaniu należy wyodrębnić następujących „aktorów”

Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej

Cel: Wsparcie lokalnych podmiotów ekonomii społecznej tak, aby stały się realnym partnerem procesów rewitalizacyjnych. Przejście od modelu government – odgórne zarządzanie do governance – stymulacja i koordynowanie oddolnych procesów partycypacyjnych.

W ramach wsparcia wykorzystane będą narzędzia demokracji bezpośredniej i partycypacji obywatelskiej, które ożywiają rewitalizowaną część miasta. Kluczowe zasady:

- planowanie strategiczne
- zasada subsydiarności i pomocniczości
- partnerstwo

Standard COP

Celem COP jest wspieranie organizacji pozarządowych poprzez:

1. stwarzanie warunków do aktywnej działalności organizacji pozarządowych:

Usługi podstawowe

- udostępnianie pomieszczeń i sprzętu na działalność organizacji (sala szkoleniowa, sala do spotkań, komputery, kserokopiarka, drukarka, fax)

Usługi rekomendowane

- pomoc w nawiązywaniu kontaktów

2. podnoszenie profesjonalizmu organizacji pozarządowych i ich członków, pracowników, wolontariuszy poprzez działania edukacyjne i poradnictwo:

Usługi podstawowe

- szkolenia i seminaria nt. związane z działalnością organizacji pozarządowych

- szkolenia i warsztaty dla liderów i wolontariuszy

- spotkania informacyjne nt. dostępnych źródeł finansowych

- doradztwo - w tym prawne i księgowo

3. podnoszenie skuteczności organizacji pozarządowych w zdobywaniu funduszy:

Usługi podstawowe

- doradztwo nt. pozyskiwania środków ze źródeł publicznych i prywatnych

- szkolenia i seminaria specjalistyczne

- pomoc w przygotowywaniu projektów
- gromadzenie informacji i informowanie o możliwościach pozyskiwania funduszy
- pomoc w znalezieniu partnerów

Usługi rekomendowane

- doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej przez organizacje pozarządowe

4. integrację sektora pozarządowego:

Usługi podstawowe

- prowadzenie osobnej zakładki na stronie WWW lub funpage w mediach społecznościowych
- prowadzenie sekretariatu COP w tym dystrybucja informacji do organizacji pozarządowych
- przygotowanie dorocznego „Święta organizacji pozarządowych”

Usługi rekomendowane

- prowadzenie kalendarza imprez

5. promocję sektora pozarządowego i jego działalności:

Usługi podstawowe - działania inkubujące i edukacja społeczności lokalnej na temat III sektora w tym prowadzenie poradnictwa dla osób zainteresowanych założeniem organizacji pozarządowej lub działalnością w istniejącej organizacji

Usługi rekomendowane

- współpracę z mediami
- pomoc w nawiązywaniu kontaktów między organizacjami

6. budowanie współpracy i komunikacji między sektorami: administracją samorządową, biznesem i sektorem pozarządowym oraz organizacjami pozarządowymi z kraju i regionu

Usługi podstawowe

- konsultacja ofert lokalnych organizacji na realizację zadań

ZAKRES ZADANIA

1. Zakres podmiotowy

Odbiorcami usługi będą:

- organizacje pozarządowe z terenu Miasta Hajnówka
- osoby zainteresowane działalnością III sektora,
- osoby współpracujące z organizacjami pozarządowymi.

2. Zakres rzeczowy

COP powierzone zadanie realizowało będzie poprzez:

- udostępnianie pomieszczeń i sprzętu;
- działania edukacyjne i poradnictwo

3. Szczegółowy standard usługi COP

a) Lokalizacja

Centrum Organizacji Pozarządowych powinno być zlokalizowane w centrum miasta tak, aby był do niego łatwy dojazd środkami komunikacji publicznej

b) Dostępność dla osób niepełnosprawnych

przynajmniej część usług dla osób niepełnosprawnych (jeżeli punkt COP będzie w budynku niedostosowanym to np. świadczenie poradnictwa poza siedzibą COP;

c) Godziny pracy

Godziny otwarcia COP:

- 3 godziny w dni robocze w tygodniu (1 lub dwa dni)

– dyżur pracownika COP / Sekretariat COP – min. 3 godziny w tygodniu

e) Kadra COP

1. Pracownik COP (koordynator –specjalista ds. informacji) zakres obowiązków: - organizowanie pracy COP - organizacja spotkań, seminariów i szkoleń - nawiązywanie kontaktów z organizacjami - przesyłanie informacji - uczestniczenie w szkoleniach zewnętrznych, seminariach, konferencjach, spotkaniach - kojarzenie partnerów - gromadzenie informacji i dystrybucja materiałów informacyjnych (brozury, ulotki, publikacje itp.) - umawianie poradnictwa świadczonego przez ekspertów: prawne i finansowo – księgowo –

Pracownik COP (koordynator – specjalista ds. informacji) powinien posiadać wykształcenie wyższe (rekomendowane) lub średnie , minimum 3 letnie doświadczenie w pracy/działalności w organizacji pozarządowej. Ponadto powinien być zorganizowany, systematyczny, posiadać cechy osobowościowe, które pozwalają na szybkie nawiązywanie kontaktów z ludźmi, potrafić przekazywać posiadaną wiedzę, zachęcać organizacje do systematycznej pracy, być osobą otwartą. Pracownik COP w swojej pracy powinien być wspierany przez wolontariuszy.

2. Doradca zewnętrzny – osoba z min dwuletnim doświadczeniem w prowadzeniu działań wspierających organizacje pozarządowe – 3 godzin miesięcznie

- świadczenie usług informacyjnych i doradczych w podstawowym zakresie (pomoc w tworzeniu organizacji pozarządowych: informacje ogólne, przykłady statutów, formularze KRS niezbędne do rejestracji itp.; podstawowa wiedza na temat wewnętrznych i zewnętrznych źródeł finansowych; wiedza ogólna o trzecim sektorze, podstawowa wiedza o aspektach prawno-formalnych działania organizacji (np. ustawa o fundacjach, stowarzyszeniach), wiedza o źródłach finansowania dla organizacji) - konsultacje projektów zgłaszanych przez organizacje

3. Trenerzy - do przeprowadzenia w ciągu roku szkoleń i spotkań informacyjnych: minimum 4 szkolenia po 6 godzin (24 godz.) w roku Trenerzy powinni być specjalistami w danej dziedzinie, powinni mieć doświadczenie w prowadzeniu szkoleń dla organizacji pozarządowych; posiadanie certyfikatów będzie dodatkowym atutem. Tematyka szkoleń i spotkań informacyjnych będzie określana na podstawie analizy potrzeb organizacji pozarządowych realizowanej minimum raz w roku.

Zasady monitoringu i ewaluacji realizowanej usługi

Monitoring prawidłowości realizacji zadania odbywał się będzie przez:

1. Prowadzenie rejestru udzielonych informacji, porad, wysyłek informacji pocztą elektroniczną.

2. Prowadzenie rejestru szkoleń, spotkań, konferencji itd. zorganizowanych przez COP lub w pomieszczeniach COP,
3. Prowadzenie rejestru osób korzystających ze sprzętu będącego na wyposażeniu COP.

Szacunkowy koszt działań merytorycznych COP

Pracownik COP – 12 h x 35 zł = 420 zł miesięcznie (2520 zł przez 6 miesięcy)

3 szkolenia x 1000 zł (w tym trener, poczęstunek, materiały) = 3000 zł

18 godzin doradztwa nt. zakładania organizacji oraz pozyskiwania środków – 18 x 60 zł = 1080 zł

Spotkanie integracyjne organizacji 600 zł

Rekomendacje: - możliwość wprowadzenia kryterium punktowego dla oferty wspólnej – partnerska realizacja COP może pozytywnie wpłynąć na wartość merytoryczną zadania.

Standard świetlicy środowiskowej

Placówki wsparcia dziennego działają pod różnymi nazwami: świetlice środowiskowe, ogniska wychowawcze, kluby, świetlice socjoterapeutyczne. Działalność tego typu placówek reguluje Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa stanowi, że „w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego”. Placówki wsparcia dziennego organizują rozmaite zajęcia – sportowe, rekreacyjne, kulturalne, pomagają w nauce, rozwijają zainteresowania. Współpracują ze szkołami, pomocą społeczną, kuratorami rodzinnymi oraz innymi instytucjami pomagającymi dziecku i rodzinie.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

1. opiekuńczej, w tym w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych – zapewnia dziecku opiekę, wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,

2. specjalistycznej, np. świetlica socjoterapeutyczna – zajmuje się w szczególności:

- organizacją zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych oraz logopedycznych;

- realizacją indywidualnego programu korekcyjnego, programu psychokorekcyjnego lub psychoprofilaktycznego, w szczególności terapią pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapią.

1. pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę - realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne, celem działalności jest street-working, czyli udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży „ulicznej”.

W ramach otwartego konkursu ofert w formie wsparcia realizacji zadań publicznych w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej planuje się zlecić:

Zadanie :

Prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej lub/i pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę, funkcjonującej w obszarze rewitalizacji.

Termin realizacji: od dnia 1 czerwca 2019 r. do dnia 31 marca 2020 r.

Wysokość środków przeznaczonych na realizację zadania w 2019 r. wynosi 24 000,00 zł.

Przewidywana wysokość środków finansowych w 2019 r. na realizację zadania może ulec zmianie w wyniku ustalenia w budżecie Miasta Hajnówka innej kwoty przeznaczonej na powyższe zadanie.

W roku 2020 przyznanie i wysokość dotacji będą uzależnione od wysokości środków finansowych zaplanowanych w budżecie Miasta Hajnówka na realizację tego zadania.

Głównym celem realizacji zadania będzie wsparcie rodzin przez objęcie dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego w formie opiekuńczej lub/i pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Realizując zadanie placówka powinna zabezpieczyć 12 miejsc dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Hajnówka, w szczególności z obszaru rewitalizacji - określonym w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Hajnówka. Placówka powinna funkcjonować przez cały rok, co najmniej 3-4 godziny w tygodniu, w godzinach dostosowanych do potrzeb dzieci i rodziców. Lokal – udostępniony przez Miasto Hajnówka - do ustalenia.

Zadania realizowane będzie poprzez:

1. opieka po zajęciach szkolnych i pomoc w nauce oraz kształtowanie właściwego stosunku i motywacji do nauki i innych obowiązków,
2. animacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, rozwój zainteresowań i talentów, organizacja zabaw, zajęć sportowych, plastycznych, informatycznych i innych w miarę potrzeb i możliwości,
3. organizacja zajęć kulturalnych, gier, wycieczek, imprez okolicznościowych, itp.,
4. profilaktyka i promowanie zdrowego stylu życia, bez używek i przemocy oraz kształtowanie zachowań społecznie akceptowanych,
5. inicjowanie działań mających na celu naukę młodego pokolenia umiejętności społecznych, prawidłowej komunikacji oraz pozytywnych relacji w rodzinie, szkole, grupie rówieśniczej i środowisku lokalnym (radzenie sobie z emocjami i stresem, wygaszanie agresji),
6. diagnozowanie potrzeb oraz problemów dzieci oraz ich rodzin (współpraca z rodzicami, szkołą, innymi osobami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci),
7. udzielanie pomocy w sytuacjach kryzysowych szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny,
8. współpraca z innymi podmiotami i organizacjami w celu poszerzenia oraz uatrakcyjnienia oferty zajęć dla dzieci i młodzieży,

Organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie są zobowiązane realizować zadanie, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Osoby zatrudnione przy realizacji zadania muszą posiadać niezbędne kwalifikacje do jego realizacji, określone w ww. ustawie.

Zadania dodatkowe dla Wychowawcy Podwórkowego:

1. Inicjowanie i nawiązywanie kontaktów z dziećmi, proponowanie wspólnych zajęć, rozrywki, rozwijania pomysłów, zachęcanie dzieci do podejmowania wspólnej pracy - urządzania placu zabaw, boiska, itp.;
2. Poznanie środowiska lokalnego oraz ustalenie potrzeb i możliwości działania;
3. Wypracowanie optymalnego, dostosowanego do różnorodnych warunków modelu pracy profilaktyczno-wychowawczej w środowisku otwartym - na ulicy, podwórku, boisku i w innych miejscach spotkań dzieci i młodzieży;
4. Organizowanie zajęć zgodnie z kierunkiem działania wychowawcy podwórkowego np.: rozgrywek sportowych, zajęć plastycznych, tanecznych, konkursów;

Cel funkcjonowania świetlicy na obszarze rewitalizacji:

1. Łagodzenie niedostatków wychowawczych i eliminowanie zaburzeń zachowań,
2. Poprawa wyników w nauce i zmniejszenie liczby uczniów, którzy nie otrzymali promocji do następnej klasy – zjawisko "drugoroczności",
3. Zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci i młodzieży (akceptacji, zainteresowania, bezpieczeństwa i zaufania),
4. Zapobieganie zachowaniom nieakceptowanym społecznie i szkodliwym dla zdrowia (w szczególności uzależnieniom i przemocy),
5. Aktywizacja społeczna (budowanie tożsamości lokalnej i poczucia odpowiedzialności za przestrzeń wspólną, propagowanie idei wolontariatu).

Rekomendacje do fazy testowania:

Przystępując do fazy testowania należy uwzględnić następujące zagadnienia:

Jak określić najbardziej efektywny katalog usług/działań w ramach jednego zadania?

Jak efektywnie podzielić działania w przypadku, gdy będą realizowane przez więcej niż jedno konsorcjum?

Czy i jak zogniskować realizację działań na obszarze rewitalizacji?

Jak efektywnie wspierać podmioty realizujące zadania zleczone/usługi?

Załączniki

1. Zarządzenie nr 122/2018 Burmistrza Miasta Hajnówka z dnia 26 września 2018 w sprawie powołania Grupy Inicjatywnej

2. Ogłoszenie otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w sferze rewitalizacji, wsparcia osób niepełnosprawnych i działań na rzecz organizacji pozarządowych w 2019 r.